

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๑๘๕
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนิติ์ สืบเสณี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวราห์ แห่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเชษฐา โทณะวนิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์
๓. นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง
๒. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง
๓. นางรัชนี รุจิขจรเดช
๔. นางสาวจีระ พุ่มพวง
๕. นางสาวสุจิตตา มโหธร

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง
 นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
 นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
 นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
 นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

๑. นายศุภชัย สมเจริญ
๒. นายบุญส่ง น้อยโสภณ
๓. รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร
๔. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา
๕. นายธนิศร์ ศรีประเทศ
๖. นายดุขฤ์ พรสุขสวัสดิ์
๗. นายสาคร จิตจง
๘. นายเฉลิมศักดิ์ วณิขจร
๙. ร้อยตำรวจเอก ชรินทร์ น้อยเล็ก
๑๐. ร้อยตำรวจเอก มนูญ วิเชียรนิทย์
๑๑. นางสาวบุญเรือน ไทยวัฒนธรรม
๑๒. นางสาวอาภรณ์ ศุภเดชชัย
๑๓. นายนวัต บุญศรี
๑๔. พันตำรวจโท ธนบดี พ่วงจินดา
๑๕. นายอำนาจ ผุสดี
๑๖. พันตำรวจตรี ธีรวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
 กรรมการการเลือกตั้ง
 กรรมการการเลือกตั้ง
 ผู้ทรงคุณวุฒิ
 รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 เลขานุการประจำประธานกรรมการการเลือกตั้ง
 เลขานุการประจำประธานกรรมการการเลือกตั้ง
 ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและคดี
 ผู้อำนวยการสำนักวินิจัยและคดี
 รองผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์
 ผู้อำนวยการฝ่ายประชาสัมพันธ์
 ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ๑
 ผอ. ผกก. กกต. ๓
 ผอ. ผกก. กกต. ๒
 รอง ผอ.สสว. ๓

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๑๘๔ วันพุธ ที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวต้อนรับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.

นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง นำเสนอสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ตามบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ที่ผ่านการออกเสียงประชามติเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ โดยมีหลักการใหม่ที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. โดยสรุปสาระสำคัญได้สืบสองประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใช้เสียงข้างมาก ในร่างมาตรา ๘ วรรคสอง กำหนดหลักการให้ประธานในที่ประชุมและกรรมการการเลือกตั้งที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติและให้กรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ประเด็นที่สอง หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในร่างมาตรา ๑๐ ได้กำหนดหลักการในเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่น (๑) จัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ หรือ (๒) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร หรือ (๓) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตามความใน (๒) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย หรือ (๔) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือ (๑๗) ดำเนินการหรือส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน ในการให้การศึกษาแก่ผู้สมัครและประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือการช่วยเหลือ

ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้นก็ได้อีก ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด หรือ (๑๙) วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการผ่อนชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง เป็นต้น

ประเด็นที่สาม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสียหายในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครอง และให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งปวง รวมทั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เฉพาะกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี และคณะกรรมการการเลือกตั้งยังเห็นควรให้ดำเนินคดีต่อไป

ประเด็นที่สี่ การฟ้องคดีเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครอง หรือการดำเนินกิจการทางปกครองของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งและมีใช้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญ ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด

ประเด็นที่ห้า เมื่อมีการกล่าวหาว่าการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ ไม่เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง และผู้ถูกกล่าวหาทราบและให้โอกาสให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีสิทธิให้ทนายความหรือบุคคลที่ผู้ถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้ารับฟังการแจ้งข้อกล่าวหา ถ้าผู้ร้อง หรือผู้ถูกร้องไม่มีหนังสือแจ้งข้อเท็จจริง แสดงหลักฐาน หรือไม่มาให้ถ้อยคำถือว่าละสิทธิ คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไปได้ นอกจากนั้น ให้มีอำนาจปิดหมาย แจ้งด้วยวาจาทางโทรสาร หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งอาจดำเนินการบันทึกเสียงของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกกล่าวหา และพยานไว้ได้ด้วย

ประเด็นที่หก การสืบสวนหรือการไต่สวน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ เฉพาะคดีทุจริตการเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนคดีอาญาให้ใช้วิธีการตามปกติ

ประเด็นที่เจ็ด จัดให้มีมาตรการคุ้มครองบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นพยาน

ประเด็นที่แปด บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักการประกอบการวินิจฉัยการกระทำความผิด คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจะไม่ดำเนินคดีแก่บุคคลดังกล่าวก็ได้

ประเด็นที่เก้า การตรวจสอบการเลือกตั้งของภาคเอกชน ให้องค์กรเอกชนมีอำนาจตรวจสอบเฉพาะการเลือกตั้ง และรายงานผลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประเด็นที่สิบ จัดตั้งกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อเป็นทุนสำหรับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง การจ่ายสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแส โดยมีคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้บริหารกองทุน และออกหลักเกณฑ์การบริจาคเงินกองทุน ส่วนผู้ที่บริจาคเงิน

มีสิทธินำไปหักลดหย่อนได้จำนวนสองเท่าของยอดเงินบริจาค สำหรับบุคคลธรรมดาจำนวนไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือนิติบุคคลจำนวนไม่เกินสองแสนบาท

ประเด็นที่สิบเอ็ด หลักการเรื่องบทกำหนดโทษ

ประเด็นที่สิบสอง บทเฉพาะกาล กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. มีผลใช้บังคับให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไปจนครบวาระ สำหรับการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มเติมอีกสองตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวัน โดยสรรหาตามกระบวนการที่กำหนดในมาตรา ๒๒๒ (๑) ของร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้เริ่มนับวาระการดำรงตำแหน่งนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า เรื่องหน้าที่และอำนาจในการจัดให้มีการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงหน้าที่และอำนาจในการจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือเพิ่มกระบวนการให้การจัดการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากข้อครหาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีทั้งอำนาจออกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในองค์กรเดียวกัน

พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า เรื่องหน้าที่และอำนาจในการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรในการจัดการเลือกตั้ง ส่วนวิธีการจัดการเลือกตั้งภายหลังรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการตามวิธีการและกลไกการจัดการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น สามารถดำเนินการได้สองรูปแบบ คือ (๑) การจัดการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเองซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ในปัจจุบัน หรือ (๒) การดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งโดยให้องค์กรหรือหน่วยงานรัฐอื่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการพิจารณารูปแบบของการจัดการเลือกตั้งในอนาคตหรือไม่

พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า การให้องค์กร หรือหน่วยงานรัฐอื่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ปัจจุบันใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น โดยได้กำหนดให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้น ๆ เป็นผู้อำนวยการจัดการเลือกตั้งเพื่อดำเนินการจัดการเลือกตั้งแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง และอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่มีการร้องเรียนว่าการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม สิ่งแรกที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการคือการวินิจฉัยว่าการจัดการเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่ ซึ่งประเด็นนี้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอยู่ระหว่างพิจารณาว่าจะมีช่องทางใดที่จะให้องค์กรอื่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับเรื่องร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะ

ดำเนินการสอบสวนและลงโทษผู้กระทำความผิดทุกกรณี โดยดำเนินการสอบสวนทางวินัยและทางอาญา เช่น กรณีการเลือกตั้งไม่ว่าระดับใดเมื่อถึงเวลาปิดหีบเลือกตั้ง ปรากฏว่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง นำบัตรเลือกตั้งมากกบาทด้วยตนเอง เป็นต้น เมื่อมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการสอบสวนทางวินัยและดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดในทุกกรณี

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดการเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมา กรณีที่กรรมการประจำหน่วยทุจริตการเลือกตั้ง หากมีผู้เรียกร้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากการจัดการเลือกตั้งเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งปล่อยปละละเลยให้เจ้าหน้าที่มีการทุจริตการเลือกตั้งเสียเอง จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ในอนาคตภายหลังกฎรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ หากฝ่ายการเมืองต้องการที่จะชนะการเลือกตั้งจะกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง ดังนั้น โจทย์ที่ต้องพิจารณาจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรใดจะเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง เนื่องจากกระบวนการแทรกแซงการเลือกตั้ง หรือการใช้อิทธิพลเข้าแทรกแซงการจัดการเลือกตั้ง หรือกระบวนการใช้เงินเพื่อให้เกิดผลตามที่พรรคการเมืองต้องการก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ประเด็นเรื่องจะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรหรือหน่วยงานรัฐอื่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งนั้น จึงควรพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาเกิดปัญหาเรื่องการจัดการเลือกตั้งที่มอบหมายให้หน่วยงานราชการเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง เช่น กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำกับดูแลการเลือกตั้ง ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการใช้อำนาจในทางบริหารราชการสั่งให้ข้าราชการกระทำการในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ดังนั้น การออกแบบเรื่องการจัดการเลือกตั้งจึงต้องคำนึงถึงการเลือกตั้งในอนาคต มิใช่มุ่งหมายเฉพาะการแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวภายหลังร่างรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ และในอนาคตข้างหน้าตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่ได้เป็นบุคคลที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ แต่มาจากฝ่ายการเมืองที่จะเข้ามากำกับดูแลและจัดการเลือกตั้ง ฝ่ายการเมืองก็อาจแทรกแซงหรือใช้อำนาจทางบริหารในการแทรกแซงการจัดการเลือกตั้ง เพื่อให้พรรคการเมืองที่ตนสังกัดชนะการเลือกตั้งก็เป็นได้

ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก หลายประเทศที่ระบบการเมืองแยกออกจากระบบราชการอย่างเด็ดขาด การจัดการเลือกตั้งก็จะมอบหมายให้หน่วยงานราชการเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง เช่น ประเทศเยอรมัน เป็นต้น และมีอีกหลายประเทศการจัดการเลือกตั้งจะมอบหมายให้องค์กรที่เป็นกลางเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง ทั้งนี้ องค์กรที่จะทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งจึงขึ้นอยู่กับกรอบการกำกับดูแลว่าจะมีลักษณะอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกกรณี โดยเฉพาะกรณีกรรมการประจำหน่วย หรือบุคคลในวงงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการทุจริตการเลือกตั้งก็ต้องลงโทษอย่างรุนแรงเช่นเดียวกัน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ออกแบบเพื่อให้เกิดผลการทำงานที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีหลายเรื่องเป็นการเพิ่มเติมกลไกขึ้นมาเพื่อเป็นมาตรการป้องกันและมาตรการปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเลือกตั้ง เพื่อบริจาคเป็นรางวัลให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นเพียงช่องทางหนึ่งในกระบวนการจัดการเลือกตั้งที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือการบัญญัติหลักการเรื่องการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสดังกล่าวการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือการบัญญัติหลักการในเรื่องให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเข้าไปสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง รวมทั้งมีอำนาจเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ เป็นต้น ดังนั้น หลักการในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. จึงเป็นการออกแบบเพื่อให้กระบวนการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผ่านมาไปตีกรอบให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดการเลือกตั้งแทน ซึ่งในความเป็นจริงคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรจำกัดแต่เฉพาะกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น ที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้บุคลากรของกระทรวงมหาดไทยหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งอยู่แล้ว หรือการตั้งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็แต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งในกระทรวงมหาดไทย เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือการมอบหมายให้ปลัดจังหวัด หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้ง เป็นต้น ส่วนหนึ่งมาจากปัญหามูลค่าของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการจัดการเลือกตั้งด้วยตนเองได้ ซึ่งการมอบหมายให้หน่วยงานราชการอื่นเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งแทน หรือการมอบหมายให้ข้าราชการมาทำหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง จึงอาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองได้

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ในหมวด ๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดเนื้อหาในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ไม่ได้เสนอบทบัญญัติในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ด้วย เหตุใดจึงต้องแยกสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไปบัญญัติในกฎหมายอีกฉบับ เนื่องจากหลักการที่บัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดความเชื่อมโยงภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า การออกแบบกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งประสงค์ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแยกเป็นอิสระออกจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงนำบทบัญญัติในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไปบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติฉบับหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประสงค์ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องถูกล้มล้าง หรือถูกยกเลิกไปหากเกิดกรณีรัฐธรรมนูญสิ้นผลใช้บังคับซึ่งจะมีผลให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องสิ้นผลตามรัฐธรรมนูญด้วย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ แสดงความเห็น ว่า ผลทางกฎหมายจะแตกต่างกัน กรณีที่กำหนดบทบัญญัติในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง การจะแก้ไขเพิ่มเติมจะกระทำได้นั้นเนื่องจากต้องกระทำโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งต่างกับการบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ กรณีที่ฝ่ายการเมืองไม่เห็นด้วยและประสงค์จะแก้ไขหลักการในส่วนขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะกระทำได้อย่างง่าย

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า กรอบแนวคิดการออกแบบกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีลักษณะเดียวกับกฎหมายจัดตั้งสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แม้ปัจจุบันจะไม่มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่สำนักงานยังคงมีอยู่ซึ่งทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น ข้อเสนอที่ให้สำนักงานคณะกรรมการ

การเลือกตั้งบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัตินั้น เนื่องจากในอนาคตหากรัฐธรรมนูญสิ้นผลใช้บังคับ และไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและบุคลากรจะยังคงดำรงอยู่ต่อไปไม่ถูกยกเลิกไปด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กฎหมายที่ออกตามรัฐธรรมนูญ แม้รัฐธรรมนูญจะสิ้นผลใช้บังคับไปแล้วก็ตาม กฎหมายนั้นก็ได้สิ้นสภาพบังคับตามรัฐธรรมนูญไปด้วย ในประเด็นเกี่ยวกับหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระทุกแห่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอยู่ระหว่างออกแบบ การคงอยู่ของหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระทุกแห่งจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของคณะกรรมการในองค์กรอิสระนั้นๆ ไม่ใช่แยกหน่วยงานธุรการออกเป็นอิสระจากคณะกรรมการจนกลายเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีภารกิจเป็นของตนเอง เนื่องจาก การตั้งหน่วยงานธุรการขึ้นมาวัตถุประสงค์ก็เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระให้สามารถดำเนินการไปได้ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวควรมีการปฏิรูปหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระทุกแห่ง โดยให้มีหน้าที่ในการสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการในองค์กรอิสระนั้นๆ กรณีหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระใดไม่มีการสนับสนุนภารกิจก็หมดความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระนั้นๆ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวออกแบบเพื่อให้การทำงานขององค์กรอิสระสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเปลี่ยนระบบหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการกรณีที่เป็นเรื่องสำคัญ ควรให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการทั้งคณะ มิใช่อำนาจของประธานกรรมการแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น ไม่เห็นด้วยกับการแยกสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออกจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. แล้วไปบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ

ในการนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้หารือเกี่ยวกับสถานะของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่

นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงถึงปัญหาคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมหารือหลายครั้ง และเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เนื่องจากหากพิจารณากรอบหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่บัญญัติในมาตรา ๒๒๔ ของร่างรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในหลายกรณี ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเจตนารมณ์สำคัญคือ การทำให้การเลือกตั้งในทุกระดับเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การออกเสียงประชามติชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องทำงานทั้งในเชิงรุกและเชิงรับเพื่อให้การเลือกตั้งได้คนดีเข้าไปบริหารประเทศและในขณะเดียวกันก็ต้องกำจัดการโกงไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศในทุกๆระดับ นอกจากนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมีความเป็นกลางทางการเมือง กำหนดมาตรการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตในกระบวนการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่สามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างครบถ้วนเพื่อปฏิบัติภารกิจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้เพียงลำพัง จะต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการและภาคประชาสังคม ดังนั้น การทำงานเชิงรุกและเชิงรับจึงต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารและพยานหลักฐานต่างๆ ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง ประกอบกับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์ แผนยุทธวิธี แผนปฏิบัติการ แผนกำลังคน แผนกำลังงบประมาณ แผนสร้างแนวร่วมและพันธมิตรเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชน และแผนความร่วมมือกับส่วนราชการ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อช่วยเหลืองานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ทั้งนี้ใน

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ได้ปรับปรุงแบบการคัดสรรบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และสัดส่วนของด้านการเมืองและการเลือกตั้ง ด้านกฎหมายหรือการสืบสวนสอบสวน ด้านความมั่นคงในพื้นที่ ด้านการให้ความรู้ประชาธิปไตยแก่ประชาชน และด้านภาคประชาสังคม นอกจากนั้น ได้กำหนดห้ามมิให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสำนวนการสืบสวนสอบสวน และการจ่ายค่าตอบแทน เป็นเบี้ยประชุมซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่จ่ายเป็นเงินเดือน

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งรับทราบหรือไม่ว่า ความไว้วางใจต่อความเป็นกลางทางการเมืองและความสามารถในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมของคณะกรรมการการเลือกตั้งในสายตาของประชาชนนั้นถูกลดระดับความน่าเชื่อถือลง ประชาชนจำนวนมากตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมากขึ้น ในประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้คิดมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้หรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมาผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหลายคนเป็นคนของพรรคการเมือง หลายคนเรียกรับเงิน หลายคนทำให้การเลือกตั้งจากบริสุทธิ์กลายเป็นไม่บริสุทธิ์ หรือจากไม่บริสุทธิ์กลายเป็นบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นประเด็นที่ฝ่ายการเมืองกำลังตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีข้อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่เกิดจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า กรณีมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งได้สั่งการให้มีการสืบสวนสอบสวนและมีการลงโทษผู้กระทำความผิดในทุกกรณี

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีการร้องเรียนเรื่องการทุจริตการเลือกตั้งนั้น มีพยานหลักฐานที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนการทุจริตการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนั้น ประเด็นที่สังคมกล่าวถึงมากที่สุดคือ การทุจริตการเลือกตั้งมีสถิติใกล้เคียงกับการกล่าวหาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไม่สุจริต ซึ่งนำไปสู่ประเด็นว่าควรมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ ดังนั้น ควรออกแบบอย่างไรจึงจะเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์การทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดซึ่งเป็นตัวจุดภาพลักษณ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ตกต่ำ และทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งถูกตั้งข้อครหาว่ามีส่วนทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรมไปด้วย ถึงแม้กระบวนการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีวิธีการสรรหาอย่างโปร่งใสและได้บุคคลที่ดีเข้ามาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ในทางกลับกันวิธีการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกลับมีช่องโหว่ ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีแนวทางการแก้ไขวิธีการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอย่างไร

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า การพิจารณาว่าควรมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่นั้น โจทย์ข้อที่หนึ่ง ต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การตอบโจทย์ข้อที่สองว่าจะทำอย่างไรให้กลไกการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นกลไกที่ได้รับความไว้วางใจและได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน

สำหรับโจทย์ข้อที่หนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เหตุผลเนื่องจากการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งหากรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลางเพียงจุดเดียว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่สามารถบริหารจัดการการเลือกตั้ง หรือการประสานงานการเลือกตั้งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะพื้นที่ เป็นผู้ช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้งในการตรวจสอบ กำกับดูแลการเลือกตั้งในพื้นที่ ส่วนกรณีที่สังคมเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีการเรียกรับผลประโยชน์ตอบแทน หากออกแบบให้ทุกเรื่องรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะเกิดข้อครหาใหม่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนกลางเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นด้วยเช่นกัน ดังนั้น แนวทางการจะพิจารณาถึงความจำเป็นว่าควรมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ ควรพิจารณาที่ภารกิจหน้าที่และการบริหารจัดการ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นในการบริหารจัดการการเลือกตั้ง ส่วนตัวเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ฉะนั้นเมื่อจำเป็นต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โจทย์ที่ต้องพิจารณาข้อสองคือ กระบวนการออกแบบการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จะออกแบบอย่างไรให้ได้ผู้ที่มีความเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง และมีความซื่อสัตย์สุจริตได้เข้ามาทำหน้าที่ ซึ่งขึ้นอยู่กับกรอบแบบวิธีการได้มาของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในอดีตคณะกรรมการการเลือกตั้งหลายชุดที่ผ่านมา รวมทั้งชุดปัจจุบันได้ออกแบบวิธีการได้มาของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการระดับสูงในจังหวัดนั้นมาเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อหวังอาศัยบุคลากรของส่วนราชการนั้นๆ มาช่วยจัดการเลือกตั้งให้ ซึ่งเป็นวิธีการสรรหาบุคคลที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก แต่ผลของการให้บุคคลเหล่านั้นมาทำหน้าที่นั้นกลับเกิดผลเสียมากกว่าผลดี เนื่องจากบุคคลเหล่านี้กว่าจะเจริญเติบโตในหน้าที่การงานและรับราชการจนเป็นข้าราชการระดับสูงในพื้นที่ดังกล่าว อาจผ่านการวิ่งเต้นขอความช่วยเหลือจากนักการเมืองหรือบุคคลอื่น ดังนั้นการออกแบบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. จึงไม่ให้ความสำคัญกับข้าราชการประจำแต่จะให้ความสำคัญกับผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญจากภาคประชาสังคม หรือบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์โดยแบ่งออกเป็นความรู้ในสาขาต่าง ๆ ห้าประเภท ซึ่งแต่ละจังหวัดจะต้องเสนอรายชื่อในแต่ละประเภทจำนวนสามเท่า เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้พิจารณาสรรหา นอกจากนั้นการเสนอรายชื่อในแต่ละด้านจะต้องประกาศให้ประชาชนในเขตจังหวัดได้รับทราบและมีการตรวจสอบโดยภาคประชาชนว่ารายชื่อที่เสนอมานั้นมีประวัติอย่างไรหรือเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนหรือไม่ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้กระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีความหลากหลายและโปร่งใส เนื่องจากมีการตรวจสอบคุณสมบัติในระดับจังหวัดมาแล้วในระดับหนึ่งและในขณะเดียวกันคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สร้างกลไกการถ่วงดุลการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยไม่ให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับสำนวนการสืบสวนสอบสวน ส่วนคำตอบแทนจะเปลี่ยนจากเงินเดือนเป็นค่าเบี้ยประชุมแทนเพื่อลดภาระด้านงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้น จึงจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ส่วนกลไกการสรรหาได้ออกแบบให้ได้บุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวมทั้งออกแบบกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชน

นายบุญส่ง น้อยโสภณ กรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า ข้อกล่าวหาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดถูกร้องเรียนมากที่สุดคือ กรณีการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสำนวนการสืบสวนสอบสวนทั้งที่เป็นการกระทำโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งนี้ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ได้ออกแบบใหม่โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำงานด้านธุรการมากขึ้น โดยตัดอำนาจการเข้าไปแทรกแซงการทำหน้าที่ของพนักงานการเลือกตั้งในการทำสำนวนการสอบสวน ตัดอำนาจการพิจารณาความดีความชอบของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและพนักงาน รวมทั้งตัดอำนาจเรื่องการบริหารงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เหลือแต่เพียงงานด้านธุรการโดยทำหน้าที่พิจารณาถ้อยแถลงเท่านั้น ส่วนค่าตอบแทนจะให้เป็นเบี้ยประชุมและหากไม่มีการประชุมจะไม่สามารถมายุ่งเกี่ยวกับการทำงานของข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้ ซึ่งจะต่างกับกรณีที่ให้เป็นเงินเดือนจนทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ ดังนั้น การเปลี่ยนค่าตอบแทนจากเงินเดือนเป็นเบี้ยประชุมและให้ทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษา ก็เป็นการปรับลดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลง โดยให้คงอำนาจทางธุรการตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๑๔ เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่เพียงงานด้านธุรการ ก็ไม่ควรจะมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เนื่องจากงานธุรการควรให้บุคคลเพียงคนเดียวเป็นผู้รับผิดชอบ ประกอบกับไม่ใช่งานที่จะต้องมีการปรึกษาหารือและการจะกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเดือนละสองครั้งเท่านั้น หรือกรณีจะเดินทางไปราชการก็ไม่สามารถเดินทางได้ ซึ่งในที่สุดการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็จะทำหน้าที่เพียงการมาร่วมประชุมเท่านั้น จะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ได้ ส่วนงานการเลือกตั้งโดยเฉพาะในส่วนที่ต้องกำกับดูแลอย่างเข้มงวด ควรใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น ซึ่งที่ผ่านมาการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ในทางปฏิบัติแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะไม่ให้ความสำคัญ แต่ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น คือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังนั้น หากแบ่งแยกอำนาจหน้าที่โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นหน่วยตรวจสอบแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งในเวลาที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในครั้งสำคัญ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจพิจารณาส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบแล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรณีเจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนก็อาจส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่มีการร้องเรียนก็จะเกิดประโยชน์อีกด้านหนึ่ง

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า วิธีการคิดข้อตั้งสมมติฐานว่า การเลือกตั้งควรเป็นของประชาชนคือ ให้ประชาชนเป็นเจ้าของการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด หากใช้บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นฝ่ายจัดการเลือกตั้งจะทำให้การเลือกตั้งนั้นเป็นของราชการไม่ใช่ของประชาชน แต่หากให้การจัดการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่แต่งตั้งจากบุคคลที่มีความหลากหลายในห้าสาขาอาชีพภายในจังหวัดนั้น ก็จะทำให้การเลือกตั้งอยู่ในสายตาของประชาชน ดังนั้น ภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. เช่น ใน (๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจการจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ หรือใน (๒) เสนอแนะเกี่ยวกับ

การแบ่งเขตเลือกตั้ง เช่น กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วมีลักษณะเอื้อประโยชน์ให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดซึ่งเป็นคนในพื้นที่อาจเสนอความเห็นให้มีการแก้ไขการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่พรรคการเมืองทุกพรรค หรือ ใน (๙) สนับสนุนและประชาสัมพันธ์ให้บุคคลมาแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการเลือกตั้ง ส่วนกรณีการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางในการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการร้องเรียนนั้น เป็นวิธีปฏิบัติปกติที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกด้านการตรวจสอบ นอกเหนือจากการตรวจสอบโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน และหน่วยสอบสวนกลางที่จะเป็นหน่วยเคลื่อนที่ลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ ดังนั้น จะทำอย่างไรให้การเลือกตั้งเป็นของประชาชนไม่ใช่การเลือกตั้งที่เป็นของรัฐ แม้การเลือกตั้งจะจัดโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ยังถือว่าเป็นการจัดเลือกตั้งโดยรัฐไม่ใช่โดยประชาชน จึงควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งและตรวจสอบการเลือกตั้ง แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จนทำให้ฝ่ายการเมืองสามารถส่งคนเข้ามาแทรกแซงการจัดการเลือกตั้งและใช้กลไกดังกล่าวเพื่อแทรกแซงสำนวนการสอบสวนการกระทำความผิดในการเลือกตั้ง ดังนั้น ควรออกแบบการจัดการเลือกตั้งให้เกิดการถ่วงดุลในการตรวจสอบระหว่างกันเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม

ส่วนแนวคิดเรื่องการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่าควรแต่งตั้งเป็นครั้งคราวเฉพาะที่มีการเลือกตั้ง หรือควรแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องเหมือนเช่นในปัจจุบันนั้น เห็นว่าควรแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องเหมือนเช่นในปัจจุบัน เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกให้มากที่สุด และทันต่อเล่ห์เหลี่ยมกลโกงการเลือกตั้งของฝ่ายการเมือง นอกจากนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ไม่ควรแต่งตั้งจากบุคคลที่ยังดำรงตำแหน่งข้าราชการในทุกระดับในจังหวัดนั้น กรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งจากข้าราชการในจังหวัดนั้นๆ จะต้องพิสูจน์ได้ว่าผู้นั้นมีความเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองจำนวนมาก เนื่องจากพรรคการเมืองไม่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือไม่มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด หรือไม่มีการประชุมพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ติดตามเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่จ่ายให้แก่พรรคการเมืองต่างๆ ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองหรือไม่

นายธนิตร์ ศรีประเทศ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมือง และช่วยเหลือพรรคการเมืองต่างๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจัดตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีการจัดสรรเงินให้แก่พรรคการเมืองอย่างต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนด กรณีพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนดจะมีโทษถึงขั้นยุบพรรคการเมือง ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองที่มีลักษณะดังกล่าว และพรรคการเมืองที่ถูกยุบจะต้องยื่นบัญชีงบดุลเพื่อชำระบัญชีของพรรคการเมือง ซึ่งในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ชำระบัญชีของ

พรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายหลังการชำระบัญชีแล้วหากปรากฏว่าพรรคการเมืองมีเงินคงเหลือ จะต้องนำเงินส่วนหนึ่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และอีกส่วนหนึ่งดำเนินการตามความประสงค์ของพรรคการเมืองที่ระบุไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง ส่วนกรณีที่มีข้อบังคับพรรคการเมืองไม่ได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น จะต้องนำเงินส่วนที่เหลือนั้นบริจาคให้แก่มูลนิธิ หรือองค์กรการกุศล ส่วนเงินที่พรรคการเมืองได้รับไปจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการฟ้องคดีทางแพ่งเพื่อเรียกเงินคืน ซึ่งมีหลายคดีอยู่ระหว่างการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาและอีกส่วนหนึ่งอยู่ระหว่างการบังคับคดี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้ทุนสนับสนุนการจัดฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจคัดเลือกบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรของสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) ผู้เข้ารับการอบรมประกอบด้วยนักการเมือง บุคลากรของพรรคการเมือง ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งบุคคลทั่วไป ดังนั้น หากจะให้นักการเมืองมาช่วยในการจัดการเลือกตั้งอาจเกิดความไม่เหมาะสมได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในอนาคตอาจจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) เพื่อให้สามารถนำผู้เข้ารับการอบรมมาช่วยดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่จัดอบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) จะทำให้การทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งลดประสิทธิภาพลงหรือไม่

นายธนิศร์ ศรีประเทศ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า การจัดอบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) มีที่มาจากการที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการพัฒนาพรรคการเมือง โดยกำหนดภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นสองส่วน คือ ๑) การบริหารทุนหมุนเวียนของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และ ๒) การดำเนินการพัฒนาพรรคการเมือง โดยหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) เกิดมาจากแนวคิดในการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งปัญหาสำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองขาดความเข้มแข็งนั้น เกิดจากบุคลากรของพรรคการเมืองขาดความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้พัฒนาหลักสูตรดังกล่าวเพื่อพัฒนาผู้บริหารพรรคการเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายพรรคการเมือง โดยผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารและบุคลากรของพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า สาเหตุหลักที่พรรคการเมืองกระทำความผิดกฎหมายพรรคการเมืองไม่ได้เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายพรรคการเมือง แต่เกิดจากการตั้งพรรคการเมืองที่มีเจตนากระทำการทุจริต โดยเฉพาะการตั้งพรรคการเมืองเพื่อมุ่งให้ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรของพรรคการเมือง ดังนั้น ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จึงเป็นบุคลากรของ

พรรคการเมือง ซึ่งแม้แต่พนักงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้ โดยการจัดหลักสูตรในช่วงแรกได้ร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้า ต่อมาภายหลังคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมเองโดยใช้งบประมาณสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สำหรับประเด็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ยังมีความจำเป็นที่ต้องคงไว้ เพื่อช่วยสนับสนุนการจัดการเลือกตั้งในแต่ละภูมิภาค ทั้งนี้ คุณสมบัติของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผ่านมา กำหนดให้ข้าราชการประจำสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้ โดยพนักงานสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งในบางกรณีใช้เพียงเจ้าพนักงานตำรวจชั้นประทวนที่มีความรู้ด้านกฎหมายเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากพนักงานสืบสวนสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ต้องเป็นเจ้าพนักงานตำรวจชั้นสัญญาบัตรขึ้นไปเท่านั้น ทั้งนี้ เห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรเป็นอดีตข้าราชการ บุคคลในภาคธุรกิจหรือเอกชน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพึงจะเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้มีจำนวนกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จังหวัดละห้าคน อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับนี้ ไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจำนวนห้าคน ก็ได้ โดยอาจกำหนดให้มีกรรมการการเลือกตั้งประจำภาค หรือกำหนดตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นครั้งคราว เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการและไม่ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณมากเกินไป ทั้งนี้ การจะกำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ ที่ประชุมคณะกรรมการจะได้พิจารณาในลำดับต่อไป

นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า การสืบสวนสอบสวนและการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญในการทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำหลักสูตรการอบรมพนักงานในการสืบสวนและไต่สวนออกเป็นสามระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ทั้งนี้ เพื่อให้การสืบสวนและไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมาตรฐานเทียบเท่าหน่วยงานอื่น ๆ และสอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ ที่บัญญัติให้ศาลนำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดอบรมหลักสูตรในการสืบสวนและไต่สวนคดีเลือกตั้งให้แก่พนักงานของตนเป็นเรื่องถูกต้อง และไม่ควรรู้พนักงานสืบสวนสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากวัฒนธรรมในการพิจารณาคดีของเจ้าพนักงานตำรวจในคดีอาญาแตกต่างกับการพิจารณาคดีเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องทางการเมือง ซึ่งอาจทำให้การพิจารณาคดีขาดความเที่ยงธรรมได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งลงมติเป็นเอกฉันท์ให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต้องพ้นจากตำแหน่งทันที โดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องให้เหตุผล ซึ่งที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งก็เคยลงมติในลักษณะดังกล่าวมาแล้วในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

- การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในร่างรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถปรับเปลี่ยนการจัดองค์กรและวิธีการปฏิบัติงานได้พอสมควร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม แม้พฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองจะเปลี่ยนแปลงไป แต่การจัดรูปองค์กรของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังเป็นไปในลักษณะเดิม ซึ่งไม่สามารถสะท้อนการแก้ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้งได้ นอกจากนี้ การเพิ่มอำนาจในการสืบสวน ไต่สวน หรือการวินิจฉัยคดีให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งทำให้

คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระองค์กรเดียวที่มีอำนาจในลักษณะรวมศูนย์ แต่ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งกลับไม่มีการจัดรูปแบบองค์กรใหม่ให้สอดคล้องกับอำนาจที่ได้รับเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ การจัดองค์กรของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสามารถตรวจสอบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งในท้องถิ่นได้เป็นจำนวนเท่าใด หรือเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคดีการทุจริตในการเลือกตั้งกับจำนวนคดีที่เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำผิดในการเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะสะท้อนข้อเท็จจริงได้ว่าการจัดรูปองค์กรของคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัจจุบันตอบสนองการแก้ปัญหาการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งได้เพียงใด และจากจำนวนสถิติดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีรูปแบบการสืบสวน การไต่สวนข้อเท็จจริง และการวินิจฉัยชี้ขาดที่เป็นรูปธรรมอย่างไร นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีความกังวลในประเด็นมาตรฐานการพิจารณาของศาลยุติธรรมในคดีเลือกตั้งว่าจะมีมุมมองในการพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างไร ซึ่งการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำหลักสูตรการอบรมพนักงานของตนในการสืบสวนและไต่สวนคดีก่อนส่งสำนวนให้ศาลพิจารณา จะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งสอดคล้องกับรูปแบบการพิจารณาคดีของศาลได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จากการทบทวนเกี่ยวกับการเลือกตั้งในประเทศไทย พบว่าปัญหาสำคัญของคณะกรรมการการเลือกตั้งคือ การตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้กระทำทุจริตในการเลือกตั้งเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากระบบการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นระบบปิด กล่าวคือ บุคคลที่จะสามารถเป็นผู้ช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้งในการตรวจสอบการกระทำทุจริตได้ไม่ถูกคัดเลือกเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้งของประเทศไทย คือ การซื้อสิทธิขายเสียงกระทำได้ง่าย เนื่องจากประชาชนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เพียงพอ นอกจากนี้ กลไกของรัฐเกี่ยวกับการตรวจสอบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งขาดความทันสมัย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้เป็นไปในเชิงรุกมากขึ้น โดยเฉพาะการนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง รวมทั้งประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งหลักการดังกล่าวได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแล้ว สำหรับเรื่องหวัคเนนของพรรคการเมืองถือเป็นเรื่องสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องมีมาตรการควบคุมที่ชัดเจน โดยอาจจัดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้เป็นหวัคเนนและกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเป็นหวัคเนนได้ ส่วนกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรกำหนดคุณสมบัติและสัดส่วนให้ชัดเจนว่ามีที่มาจากภาคส่วนใด รวมทั้งการกำหนดให้มีอาสาสมัครเฝ้าระวังการซื้อเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกรณีดังกล่าวจะเป็นการปลูกฝังแนวคิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นการสร้างพลเมืองดีไปพร้อมกันด้วย

นายบุญส่ง น้อยโสภณ กรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า นอกจากคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดอบรมหลักสูตรการสืบสวนและไต่สวนให้แก่พนักงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสอดคล้องกับประมวลจริยธรรมด้วย ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวใช้ระยะเวลาจัดทำเป็นเวลาหกเดือน โดยมีตัวแทนจากหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดเข้ามาเป็นกรรมการประจำหลักสูตร นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีทะเบียนผู้เป็นหวัคเนน และบัญชีรายชื่อผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งอย่างละเอียด ทั้งนี้ เครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังการซื้อเสียงเลือกตั้งในบางจังหวัดมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยเครือข่ายสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงในแต่ละจังหวัดจะมีประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังการซื้อเสียงเลือกตั้งมากที่สุด และในขณะนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำลังดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานทั้งหลาย เช่น กรมบังคับคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย

กรมการขนส่งทางบก รวมทั้งสมาคมธนาคารไทย เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกระทำทุจริตการเลือกตั้งมา โดยเร็วที่สุด อีกทั้งต้องเป็นข้อมูลที่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อสามารถใช้ประกอบสำนวนคดีก่อนส่งให้ศาลพิจารณาต่อไปได้ สำหรับการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานในการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริตในการเลือกตั้งกระทำได้อย่าง เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจออกหมายเรียกต่าง ๆ ไม่มีอำนาจค้น ซึ่งหน้า และไม่มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เพิ่มเติมอำนาจดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจนี้อย่างระมัดระวังและภายในกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ดำเนินการเฉพาะคดีเลือกตั้งและเฉพาะในช่วงเวลาของการจัดการเลือกตั้งเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จากสถิติสำนวนคำร้องคัดค้านผลการเลือกตั้งจากศูนย์รับ-จำหน่ายสำนวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๕๐ และการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี ๒๕๕๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่า มีสำนวนคดีเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวน ๑,๓๘๖ คดี โดยเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการซื้อสิทธิขายเสียงเลือกตั้งประมาณร้อยละ ๕๘ หรือจำนวน ๖๕๕ คดีโดยประมาณ ซึ่งผลการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีการจำหน่ายคดีจำนวน ๑๓๕ คดี และยกคำร้องจำนวน ๔๖๖ คดี ส่งผลให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) จำนวน ๓๑ คดี เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) จำนวน ๑๙ คดี และส่งศาลให้ดำเนินคดีจำนวน ๔ คดี ซึ่งจากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งทำงานในลักษณะเชิงรับ กล่าวคือ เมื่อมีการร้องคัดค้านผลการเลือกตั้งเข้ามา คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงจะเริ่มดำเนินการ ซึ่งขณะนี้ที่ประชุมกำลังอภิปรายในเรื่องการทุจริตในการเลือกตั้งซึ่งเป็นกรณีที่มีปัญหาอย่างมาก แต่กลับมีคดีทุจริตการเลือกตั้งในระดับประเทศเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งในสัดส่วนที่น้อย ซึ่งไม่คุ้มค่ากับงบประมาณจำนวนมากที่ใช้ไปในการดำเนินคดีทุจริตในการเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรปรับเปลี่ยนบทบาทการดำเนินคดีเลือกตั้งในลักษณะเป็นการดำเนินการในเชิงรุกให้มากยิ่งขึ้น โดยอาจส่งบุคคลลงไปเฝ้าสังเกตการณ์ในพื้นที่เพื่อตรวจสอบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง

นายดุขฎิ พรสุขสวัสดิ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า คดีทุจริตในการเลือกตั้งในระดับประเทศมีจำนวนคดีเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปตามที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ให้ข้อมูล แต่ในขณะเดียวกันสถิติสำนวนคำร้องคัดค้านผลการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยเก็บสถิติตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา มีจำนวนประมาณ ๑๒,๐๐๐ คดี สำหรับการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะกระทำต่อเมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน จึงจะมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรไปดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้ ทำให้การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ก่อนมีการเลือกตั้งมีข้อจำกัด จึงจำเป็นต้องรอให้มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งเข้ามาก่อน จึงจะเริ่มดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการให้ฝ่ายสืบสวนสอบสวนอบรมสัมมนา ร่วมกับศาลอุทธรณ์แผนกคดีเลือกตั้ง โดยนำจุดอ่อนจุดแข็งของสำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งให้ศาลพิจารณามาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินการในคดีเลือกตั้งมีประสิทธิภาพสูงสุด

นายศุภชัย สมเจริญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมีจำนวนมาก แต่เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีเครื่องมือหรืออำนาจในการเรียกพยานมาให้ถ้อยคำได้ สำนวนคดีที่ส่งให้ศาลพิจารณาจึงมักถูกยกคำร้อง ดังนั้น เพื่อให้พนักงานสืบสวนสอบสวน หรือพนักงานไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และเพื่อให้ศาลสามารถยึดสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาคดีได้ จึงจำเป็นต้องเพิ่มอำนาจบางส่วนให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า สาเหตุที่สำคัญคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งให้ศาลพิจารณามักถูกยกคำร้อง เนื่องจากเกิดปัญหาในการรับฟังพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ก็สามารถสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) ได้แล้ว ขณะที่ศาลจะพิจารณาพยานหลักฐานโดยยึดหลักการในคดีอาญาว่า หากยังมีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงได้บัญญัติให้ศาลยึดถือสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาคดี เพื่อให้การรับฟังพยานหลักฐานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

- ปัจจุบันศาลมีความเข้าใจสำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งให้พิจารณามากขึ้น และมีการตั้งแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ ยังมีการเชิญผู้พิพากษาร่วมแลกเปลี่ยนและอบรมความรู้ในการพิจารณาคดีเลือกตั้งให้แก่เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ บุคคลที่จะเป็นพนักงานสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรกำหนดคุณสมบัติให้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านกฎหมาย รวมทั้งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา มีประชาชนออกมาใช้สิทธิลงคะแนนจำนวนเท่าใด และมีประชาชนเห็นชอบและไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวนเท่าใด

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ให้ข้อมูลว่า ในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา มีประชาชนออกมาใช้สิทธิลงคะแนนประมาณร้อยละ ๕๙ จากผู้มีสิทธิลงคะแนนทั้งหมด โดยมีประชาชนเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญประมาณร้อยละ ๖๑ และไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญประมาณร้อยละ ๓๘

ทั้งนี้ มีประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าอาจเกิดปัญหาในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามร่างรัฐธรรมนูญและจำเป็นต้องได้รับความชัดเจนเพื่อการนำไปปฏิบัติ กรณีมาตรา ๒๖๘ ของร่างรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๗ (๑) (๒) (๓) และ (๔) มีผลใช้บังคับแล้ว” ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีข้อกังวลว่า ความว่า “ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จ...” หมายความว่ารวมถึงการประกาศผลการเลือกตั้งด้วยหรือไม่ หรือหมายความว่าเฉพาะให้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จเท่านั้น ซึ่งกรณีดังกล่าวจะมีผลกับการกำหนดวันเวลาในการเลือกตั้ง รวมทั้งระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จ...” หมายความว่าให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันเท่านั้น ไม่รวมถึงการประกาศผลการเลือกตั้งด้วย เนื่องจากหากให้หมายความรวมถึงการประกาศผลการเลือกตั้งด้วย ย่อมไม่อาจกำหนดวันเวลาในการเลือกตั้งที่แน่นอนได้

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้บันทึกเป็นเจตนารมณ์ไว้ว่า ความว่า “ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม

รัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จ...” หมายความว่าให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันเท่านั้น เป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากจะไม่เกิดปัญหาว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่ส่งผลให้การเลือกตั้งตกเป็นโมฆะ

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวไม่อาจทำให้การเลือกตั้งตกเป็นโมฆะไปได้ เนื่องจาก ระยะเวลาที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ไม่ใช่เงื่อนไขในการทำให้เกิดความเสียหายแก่ผลของการเลือกตั้ง เป็นแต่เพียง ระยะเวลาเร่งรัดให้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งเท่านั้น

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามีผลใช้บังคับ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน ซึ่งในขณะนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ และคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถประกาศผลการเลือกตั้งได้ภายในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการดำเนินการทุกอย่างแล้วเสร็จภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามีผลใช้บังคับ ซึ่งหากยึดตามแนวปฏิบัติเดิม คณะกรรมการการเลือกตั้งควรประกาศผลการเลือกตั้งได้ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ดังนั้น หากคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดทำหนังสือเป็นทางการมายัง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อสอบถามประเด็นปัญหาดังกล่าว และขอความอนุเคราะห์ให้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญทำหนังสือเป็นทางการตอบกลับมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรขอให้ร่างรัฐธรรมนูญประกาศใช้เสียก่อน หากมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งอย่างไรก็สามารถสอบถามไปยังศาลรัฐธรรมนูญได้

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร คณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า ขอนำประเด็นดังกล่าวไปหารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนประเด็นเรื่องการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มเติมจำนวนสองคนนั้น ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอมานั้น ได้กำหนดให้กรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคนดังกล่าวมาจากการสรรหา คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังไม่ได้พิจารณาเรื่องที่มาของกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มเติมจำนวนสองคน และกล่าวขอขอบคุณคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มาร่วมประชุมกับ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้

จากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องว่าชอบด้วยผลการออกเสียงประชามติหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีข้อสังเกตว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเพียงหนึ่งประเด็น แต่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแบ่งออกเป็นสามประเด็น ซึ่งคำวินิจฉัยบางส่วนมีเนื้อหาที่เป็นไปตามความคิดเห็นของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

- ต้องเคารพและปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการแก้ไขมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ และแก้ไขถ้อยคำในคำปรารภของร่างรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาว่าการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับประเด็นคำถามที่ผ่านการลงประชามติหรือไม่ จึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนคำวินิจฉัยในประเด็นที่ให้สมาชิกวุฒิสภาสามารถขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อได้นั้น สมาชิกวุฒิสภาจะต้องดำเนินการตามหลักการของมาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ด้วย นอกจากนี้ เมื่อกระบวนการให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีจะต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาแล้ว ก็ควรให้สมาชิกรัฐสภาที่มีจำนวนรวมกันเกินกึ่งหนึ่งของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาสามารถเสนอชื่อผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้ด้วย

- เนื้อหาของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นสามารถเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีมีความชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาของประเด็นคำถามที่ผ่านออกเสียงประชามติ แต่ยังมีข้อสงสัยว่าเนื้อหาของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนของมาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ซึ่งให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภามีบทบาทร่วมกันในการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรี และการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาอย่างต่อเนื่องนั้น อาจทำให้รัฐสภาเปลี่ยนจากระบบสองสภาเป็นระบบสภาเดียว นอกจากนี้ ยังมีเนื้อหาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบางส่วนที่ไม่ชัดเจนว่าเมื่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้สมาชิกวุฒิสภาขอยกเว้นเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อได้แล้ว สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิในการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีได้ด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบางส่วนใช้ถ้อยคำที่ไม่ปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญ คือ คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” นอกจากนี้ มีสื่อมวลชนสอบถามว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอาจทำให้มีนายกรัฐมนตรีที่มาจากคนนอกบัญชีของพรรคการเมืองซึ่งสามารถดำรงตำแหน่งเป็นระยะเกินกว่าห้าปีได้หรือไม่ จึงตอบข้อซักถามของสื่อมวลชนว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าวได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” เนื่องจากรัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

- ศาลรัฐธรรมนูญควรจัดทำคำวินิจฉัยเป็นสองรูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง มีเนื้อหาสำหรับอธิบายนักกฎหมายหรือนักการเมือง และรูปแบบที่สอง มีเนื้อหาสำหรับอธิบายให้ประชาชนทั่วไปสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งควรนำมาเป็นข้อพิจารณาในช่วงที่มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

- เนื้อหาของคำวินิจฉัยบางส่วนเป็นการอธิบายให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภานิติบัญญัติแห่งชาติเกิดความเข้าใจและยอมรับในเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แต่มีเนื้อหาบางส่วนที่ทำให้รัฐสภาทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นสภาเดียวนั้น อาจหมายความว่าต้องมีทั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการลงมติเพื่อขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อยังไม่ชัดเจน การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของศาลรัฐธรรมนูญ

จึงกระทำได้อีก นอกจานี้ ควรคำนึงถึงผลกระทบจากกระบวนการตามมาตรา ๒๗๒ อันอาจทำให้นายกรัฐมนตรีสามารถดำรงตำแหน่งเกินกว่าระยะเวลาห้าปี

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในหน้า ๑๓ ความว่า “จึงมีผลให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นองค์กรที่มีบทบาทร่วมกันในกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรี” อาจตีความได้ว่าสมาชิกวุฒิสภาสามารถเสนอรายชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้ด้วย กรณีที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแล้วจะไม่มี การส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอีกครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญถูกต้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องส่งร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมตามคำวินิจฉัยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอีกครั้ง แม้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะส่งร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมตามคำวินิจฉัยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญก็จะไม่รับไว้พิจารณา

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ประเด็นปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดขึ้นเพื่อพิจารณาวินิจฉัยในข้อที่สอง “ผู้มีสิทธิเสนอชื่อยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อ และมติในการให้ความเห็นชอบให้ยกเว้น” เป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญหยิบยกขึ้นมาพิจารณาวินิจฉัยได้อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นปัญหาดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญหยิบยกขึ้นมาพิจารณาวินิจฉัยจากข้อทักท้วงที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ครอบคลุมประเด็นคำถามเพิ่มเติม

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จากเหตุผลในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในหน้า ๑๓ ที่ว่า “เกิดข้อขัดข้องจนเป็นเหตุให้กระบวนการทั้งหมดต้องล่าช้าออกไป หรือขั้นตอนการรวบรวมรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ย่อมส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องราบรื่นในกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีที่ต้องดำเนินการภายใต้การตัดสินใจของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของผลการออกเสียงประชามติในประเด็นเพิ่มเติม ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ วรรคสอง ที่มุ่งหมายให้เป็นทางออกกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ จึงจำเป็นต้องให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้เสนอชื่อยกเว้นได้ด้วย” จะเห็นได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีความเห็นไปเองว่ากระบวนการในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจะขัดข้องหรือติดขัดไม่สามารถดำเนินการได้ ทั้งที่ในร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดกลไกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้แล้ว เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีความเห็นไปในทางนั้นจึงหยิบยกประเด็น “ผู้มีสิทธิเสนอชื่อยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อ และมติในการให้ความเห็นชอบให้ยกเว้น” ขึ้นมาพิจารณา เหตุใดศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวโดยไม่ได้อาศัยเจตนารมณ์ในบทถาวรของร่างรัฐธรรมนูญ แต่กลับใช้เหตุผลเกี่ยวกับระบบสภาเดียวกับระบบสองสภามาใช้ในการพิจารณา ทั้งที่ในประเด็นที่หนึ่ง “ผู้มีสิทธิเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีและผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี” ศาลรัฐธรรมนูญหยิบยกเจตนารมณ์ของบทถาวรในร่างรัฐธรรมนูญมาเป็นหลักในการพิจารณาวินิจฉัย ในส่วนของการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะดำเนินการอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญตามถ้อยคำที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ เมื่อเกิดปัญหาในอนาคตก็อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ไม่อาจ

ตอบได้ว่าเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมกับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นอย่างไร จากการพิจารณาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญพบว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีความเข้าใจในระบบการทำงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอย่างครบถ้วน เพราะการกำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญในส่วนของผู้มีสิทธิเสนอขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อว่า “สมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา” โดยเฉพาะคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” เป็นคำที่มีความหมายกำกวมสามารถตีความได้หลายรูปแบบ ในกรณีที่ “สมาชิกรัฐสภา” หมายถึงสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน อาจเกิดปัญหาว่าเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาสามารถเสนอขอยกเว้นได้หรือไม่ หรืออย่างน้อยจะต้องมีสมาชิกวุฒิสภาร่วมเสนอด้วยอย่างน้อยหนึ่งคน เดิมในบทเฉพาะกาลมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรสามารถเสนอขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อได้ การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไปดำเนินการร่วมกับสมาชิกวุฒิสภาและต้องมีสมาชิกวุฒิสภาร่วมอยู่ด้วยอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา อาจทำให้กระบวนการขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อดังกล่าวไม่ช่วยแก้ไขปัญหาในกระบวนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ในมาตรา ๒๕๖ ของร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ผู้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้มีสองรูปแบบ คือ ๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และ ๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภารวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งจำนวนและผลในการเสนอทั้งสองรูปแบบจะมีความแตกต่างกัน ในการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญโดยใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ไม่อาจดำเนินการได้ เพราะในร่างรัฐธรรมนูญไม่มีการกำหนดคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ไว้ในมาตราใดเลย ทำให้ไม่สามารถอธิบายขยายความได้ แต่หากใช้คำที่ปรากฏอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญก็อาจเกิดปัญหาว่า จะใช้คำว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา” ได้หรือไม่ หรือจะต้องใช้คำว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา” หรือ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า อาจนำความที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ หน้า ๑๔ ที่ว่า “ให้สมาชิกวุฒิสภาเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการเสนอขอยกเว้นที่จะไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ ซึ่งการให้สิทธิแก่สมาชิกวุฒิสภาร่วมเป็นผู้เสนอขอยกเว้นก็ได้ตัดอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเสนอขอยกเว้นดังกล่าวแต่อย่างใด” มาใช้เป็นหลักในการกำหนดความว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน” แทนคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีกประเด็นหนึ่งคือ เฉพาะแต่สมาชิกวุฒิสภาจะเสนอขอยกเว้นได้หรือไม่ และจะคำนวณคะแนนเสียงจากจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจากจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ หรือคำนวณจากจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า ต้องคำนวณจากจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ทั้งนี้ กังวลว่า การใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” อาจทำให้เกิดการตีความว่าสมาชิกวุฒิสภาสามารถเสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในฐานะสมาชิกรัฐสภาได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะอาศัยคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ปรากฏในคำวินิจฉัยหน้า ๑๘ มาใช้เป็นหลักในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ คือ ๑. ผู้มีสิทธิเสนอขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อ คือ สมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และ ๒. กำหนดเวลาและวันเริ่มนับเวลาตามร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง คือ “ในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้” ทั้งนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องร่วมกันพิจารณาว่าควรใช้ถ้อยคำหรือข้อความใดแทนคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” จึงจะถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ด้วยความเคารพต่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จากการพิจารณาศึกษาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในเบื้องต้นพบว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีปัญหาในหลายส่วน เช่น ๑. ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งในคำวินิจฉัยหน้า ๑๐ โดยใช้หลักว่า “การตั้งประเด็นคำถามในการออกเสียงประชามติต้องมีความชัดเจนและไม่คลุมเครือเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ” ไปใช้ในการพิจารณาซึ่งหลักดังกล่าวมาจากข้อพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ แต่ในประเด็นที่สองศาลรัฐธรรมนูญกลับใช้เจตนารมณ์ของประเด็นคำถามเพิ่มเติมในการพิจารณา ซึ่งเป็นการใช้หลักสองอย่างในการพิจารณาวินิจฉัยและตีความในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งที่ควรจะใช้หลักการเดียวกันในการพิจารณา และ ๒. เรื่องการเปลี่ยนจากการยึดหลักการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ของแต่ละสภามาตามระบบสองสภามาเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ร่วมกันของทั้งสองสภาในฐานะเทียบเท่ากับการทำงานในระบบสภาเดียวเฉพาะกระบวนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีภายในระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรก

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัจจุบันสื่อมวลชนเสนอข่าวว่าร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาถูกตีกลับโดยศาลรัฐธรรมนูญ จนลืมนึกไปว่าผลที่เกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเป็นอย่างไร ในส่วนของประเด็นกระบวนการเสนอขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เคยมีการพิจารณาแล้วในขณะที่ยกแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามประเด็นคำถามเพิ่มเติมว่าควรกำหนดไว้อย่างไรที่จะทำให้เกิดปัญหา ซึ่งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกิดปัญหาในอนาคต ในส่วนของกำหนดเวลาและวันเริ่มนับเวลาตามมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในช่วงที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับประเด็นคำถามเพิ่มเติมได้มีการพิจารณาและเห็นว่าควรกำหนดไว้เฉพาะวาระเริ่มแรกเท่านั้น แต่เมื่อศาลรัฐธรรมนูญให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นในระหว่างห้าปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็จะดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ข้อพิจารณาที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนำเสนอไปยังศาลรัฐธรรมนูญนั้น ศาลรัฐธรรมนูญเห็นสอดคล้องกับคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในสองประเด็น คือ ๑. สมาชิกวุฒิสภาไม่มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และ ๒. ประเด็นจำนวนคะแนนเสียงในการขอยกเว้นไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

- ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญให้ตรงตามถ้อยคำที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เพราะคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีความชัดเจนแล้ว

- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ประชาชนรับทราบว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอยู่ระหว่างการพิจารณาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเพื่อนำมาแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องและเป็นไปตามคำวินิจฉัย และควรให้ประชาชนรับทราบถึงประเด็นปัญหาในการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญด้วย

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ที่ผ่านมาโฆษกกรรมการจะสื่อสารให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นที่มีสิทธิในการเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนการเสนอขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิขอยกเว้นได้ แต่เมื่อได้รับฟังความคิดเห็นของที่ประชุมก็ทำให้เกิดความสับสนในบางประเด็น

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ กล่าวว่า โฆษกกรรมการควรสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีในรูปแบบเดิม หากเห็นว่าไม่ถูกต้องศาลรัฐธรรมนูญอาจจะออกมาชี้แจงก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณา คือ คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” มีความหมายว่าอย่างไร คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญโดยหลักการที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่จะถือสภาผู้แทนราษฎรเป็นสำคัญ จึงกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องอาศัยสมาชิกวุฒิสภาในบางเรื่องอาจกำหนดให้ใช้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาารวมกัน จะไม่ค่อยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาดำเนินการใด ๆ ได้โดยลำพัง หากใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ ก็อาจจะเกิดปัญหาว่าควรใช้ในรูปแบบหรือความหมายใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า แม้ที่ผ่านมาจะไม่ได้มีการกำหนดคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ก็อาจจะเข้าใจได้ว่ารัฐสภานั้นประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา สมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจึงเป็นสมาชิกรัฐสภา หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำให้เหมือนกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญอาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความได้ ทั้งนี้ ในส่วนท้ายของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในหน้า ๑๘ ข้อหนึ่งก็กำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่า “ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา” การแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่น่าจะมีปัญหา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกถ้อยคำอาจไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีความชัดเจนว่าคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ในความหมายของศาลรัฐธรรมนูญนั้น หมายความว่าเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจะเสนอให้มีการยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีฐานะเป็นสมาชิกรัฐสภาด้วย คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” จึงน่าจะนำมาแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจกำหนดให้ชัดเจนว่าผู้ที่เสนอต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาารวมกัน เพราะในร่างรัฐธรรมนูญในส่วนอื่น ๆ กำหนดไว้เช่นนั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญไม่ตรงกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญอาจทำให้เกิดปัญหาได้

- ควรเชิญเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาชี้แจงให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญรับทราบในประเด็นที่มีข้อสงสัย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกฎหมายวิธีพิจารณาความของศาลยุติธรรมและศาลปกครองจะมีการกำหนดให้คู่ความขอให้ศาลอธิบายคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนบทบาทจากระบบสองสภาเป็นระบบสภาเดียวเฉพาะการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีภายในระยะเวลาห้าปี อาจทำให้เกิดการตีความว่า เมื่อมีการยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาสมาชิกสามารถเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้

- การเปลี่ยนบทบาทจากระบบสองสภาเป็นระบบสภาเดียวเป็นการเปรียบเทียบระบบการทำงานเฉพาะการยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อเท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้มุ่งหมายให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเสนอชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่ความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญไม่ควรใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” เพราะความในมาตรา ๗๙ ของร่างรัฐธรรมนูญจะกำหนดไว้ว่า รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา หมายความว่ารัฐสภาจริง ๆ แล้วไม่มี มีแต่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภาเท่านั้น การใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” จึงไม่ชัดเจนว่ามีความหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา การใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” อาจทำให้เกิดปัญหาในกรณีที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะทำให้สมาชิกวุฒิสภาฝ่ายเดียวสามารถเสนอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อได้ จึงควรทำให้เกิดความชัดเจนว่าคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ในความหมายของศาลรัฐธรรมนูญมีความหมายอย่างไร

- มีกรรมการสอบถามว่า การแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ สามารถเปลี่ยนการใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่ใช้คำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ก็จะต้องพิจารณาอีกว่าถ้าเฉพาะแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา สามารถเสนอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจนำคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในหน้า ๑๘ ข้อหนึ่ง ที่ว่า “ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา” มาใช้เป็นหลักในการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ โดยไม่ต้องคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณาว่าจะใช้คำว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา” หรือ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา” แทนคำว่า “สมาชิกรัฐสภา” ทั้งนี้ การใช้คำว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา” ศาลรัฐธรรมนูญอาจเห็นว่าไม่ถูกต้องก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เมื่อพิจารณาจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญในหน้า ๑๓ แล้วเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญน่าจะต้องการให้สมาชิกทั้งสองสภาร่วมกันเสนอ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำวินิจฉัยในหน้า ๑๓ ปรากฏความว่า “จึงจำเป็นต้องให้สมาชิกวุฒิสภา ร่วมเป็นผู้เสนอขอยกเว้นดังกล่าวได้ด้วย” ซึ่งหมายความว่า จะมีสมาชิกวุฒิสภาร่วมเสนอด้วยหรือไม่ก็ได้ และเมื่อพิจารณาว่าทั้งสองสภาเป็นสภาเดียวกันผู้เสนอจะเป็นสมาชิกจากสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาไม่อาจรวมจำนวนคะแนนเสียงได้ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ศาลรัฐธรรมนูญอาจจะเห็นแล้วว่าเฉพาะแต่สมาชิกวุฒิสภาไม่อาจเสนอขอยกเว้นการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้อยู่ในบัญชีรายชื่อได้

- ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕๗ กำหนดให้คู่กรณียื่นคำร้องเสนอให้ศาลแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดในคำวินิจฉัยได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่ยอมรับว่าคำวินิจฉัยมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การใช้คำว่า “จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา” ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ แทนคำว่า “สมาชิกวุฒิสภา” จะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่อาจใช้คำว่า “จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา” ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ แทนคำว่า “สมาชิกวุฒิสภา” ได้ ความในหมวด ๗ รัฐสภา เมื่อมีการกล่าวถึงรัฐสภาก็จะหมายถึงทั้งสองสภา กรณีที่กำหนดให้เรื่องใดต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ถ้าไม่ได้กำหนดให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาก็จะต้องมีการเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน และเมื่อผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้วจึงไปสู่การพิจารณาของวุฒิสภา และเมื่อวุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้วก็ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนำความหมายของคำว่า “สมาชิกวุฒิสภา” ไปกำหนดเป็นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

ในส่วนของคุณสมบัติขององค์กรอิสระที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญจะต้องนำมาใช้บังคับกับองค์กรอิสระด้วย จึงขอให้ที่ประชุมกลับไปพิจารณาว่าจะกำหนดให้หน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดคุณสมบัติดังกล่าว ทั้งนี้ องค์กรที่จะทำหน้าที่ในการวินิจฉัยจะต้องไม่ใช่ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในร่างรัฐธรรมนูญจะกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติขององค์กรอิสระ การกำหนดให้องค์การอื่นทำหน้าที่ในการวินิจฉัยอาจทำให้เกิดข้อโต้แย้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจมีการผ่อนปรนคุณสมบัติเรื่องระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในบางกรณีก็ได้

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายณพนธ์ ฐิติจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายสกันธ์ พรหมบุญตา
นิติกรชำนาญการ
นายเฉลิมศักดิ์ ใจชำนาญ
วิทยากรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมการธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์